

Sporočilo za javnost

Agencije EU za droge v Lizboni

EVROPSKO POROČILO O DROGAH 2022: POUČENJE

Po motnjah dobavnih tokov zaradi covid-19 povrnitev ponudbe in uporabe drog

(14.06.2022, LIZBONA, **EMBARGO DO 11.00 CET/10.00 Lizbona**) Hitra povrnitev ponudbe in uporabe drog po motnjah dobave zaradi covid-19 je ena od problematik, ki jih je danes izpostavila **agencija EU za droge (Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami – EMCDDA)** ob objavi **Evropskega poročila o drogah za leto 2022: Trendi in razvoj** ⁽¹⁾. Poročilo vsebuje najnovejši pregled stanja na področju prepovedanih drog v Evropi, ter raziskuje dolgoročne trende in nastajajoče grožnje. V času, ko mednarodne razmere prinašajo nove izzive, poročilo obravnava tudi vprašanje, kako bi lahko trenutni dogodki v svetu vplivali na dinamiko evropske problematike drog v prihodnosti.

V letnem pregledu je opisano, kako se težave z drogami v Evropi še naprej razvijajo in kako inovacije spodbujajo trg z drogami. Razpoložljivost prepovedanih drog v EU je še vedno visoka (v nekaterih primerih, kot je kokain, celo presega ravni pred pandemijo) in še vedno se na trgu pojavljajo močne in nevarne snovi. Poročilo tudi razkriva, kako postajajo izdelki iz konoplje vse bolj raznoliki in kako narašča proizvodnja sintetičnih drog v Evropi.

Tudi pri uporabi drog obstajajo znaki vrnitve na ravni pred pandemijo. Analiza odpadnih voda na primer razkriva povečano uporabo kokaina, crack kokaina, amfetamina in metamfetamina v letih 2020 in 2021 v nekaterih mestih ⁽²⁾. Ker so se omejitve glede covid-19 po vsej Evropi sprostile, se zdi, da so se zdravljenje zasvojenosti od drog in druge storitve vrnilo v „običajno stanje“, hkrati pa so se ohranile nekatere inovativne prakse, sprejete med omejitvijo gibanja (e-zdravstvene storitve, telemedicina).

Evropska komisarka za notranje zadeve Ylva Johansson je dejala: „Nenehno povečevanje proizvodnje sintetičnih drog v EU kaže, da organizirane kriminalne združbe neusmiljeno nadaljujejo nezakonito trgovino s prepovedanimi drogami, kar ogroža javno zdravje in varnost. Zlasti je zaskrbljujoče, da so partnerstva med evropskimi in mednarodnimi kriminalnimi mrežami privedla do rekordne razpoložljivosti kokaina in industrijske proizvodnje metamfetamina v Evropi. To pa prinaša možnosti za obsežnejšo uporabo in večjo škodo. EU in njene države članice se bodo s skupnimi prizadevanji na podlagi prednostnih nalog EU na področju kriminala ter strategij EU na področju drog in varnosti še naprej borile proti tem nastajajočim grožnjam.

Direktor centra EMCDDA Alexis Goosdeel je dodal: „Glavno sporočilo Evropskega poročila lahko povzamemo s tremi besedami: *vse, vse, vsakdo*. Uveljavljene droge še nikoli niso bile tako dostopne in nove močne snovi se še naprej pojavljajo. Danes je lahko droga skoraj vse, kar ima psihoaktivne lastnosti, saj so meje med dovoljenimi in prepovedanimi snovmi zabrisane. To lahko neposredno ali posredno prizadene vsakogar, saj težave z drogami zaostrejo večino drugih pomembnih zdravstvenih in socialnih izzivov, s katerimi se soočamo danes. To poročilo prihaja v času, ko pomembni svetovni dogodki vplivajo na vsa področja našega življenja. Z analizo sedanjih trendov in nastajajočih groženj se preučuje, kako lahko ta razvoj vpliva na težave z drogami v Evropi v prihodnosti. Trdno sem prepričan, da lahko zapletena politična vprašanja na področju drog obravnavamo le, če se bomo odzvali z uravnoteženim in z dokazi podprtim razumevanjem problema.“

Še naprej se pojavljajo nove nevarne psihoaktivne snovi — v središču pozornosti so katinoni

Nove psihoaktivne snovi se še naprej pojavljajo po ena na teden, kar predstavlja izziv za javno zdravje. Leta 2021 so prek [Evropskega sistema za zgodnje opozarjanje](#) (EWS) prvič poročali o 52 novih drogah, skupno število novih psihoaktivnih snovi, ki jih je spremljal center EMCDDA, pa je bilo 880. Leta 2021 so prvič poročali o šestih novih [sintetičnih opioidih](#), šestih [sintetičnih katinonih](#) in 15 novih [sintetičnih kanabinoidih](#). Novo poročilo o dosežkih sistema za zgodnje opozarjanje je objavljeno danes, ko mreža EWS praznuje 25. obletnico ⁽³⁾.

Leta 2020 so bile v Evropi (27 držav članic EU, Turčija in Norveška) zasežene rekordne količine novih psihoaktivnih snovi, ki so skupaj znašale 6,9 ton (41.100 zasegov). Med zaseženimi snovmi je bilo 3,3 tone sintetičnih katinonov, ki so se pogosto prodajali kot nadomestilo za uveljavljene stimulanse (npr. kokain, MDMA). Po nadzoru sintetičnih katinonov na Kitajskem je velika večina teh snovi, s katerimi se je leta 2020 trgovalo v Evropi, izvirala iz Indije, kar verjetno odraža prilagoditev trga pravnemu nadzoru in motnjam v oskrbi. Konec leta 2021 je **EMCDDA** spremljal 162 sintetičnih katinonov, kar pomeni, da so ti za sintetičnimi kanabinoidi (224 spremljanih) postali druga največja kategorija novih psihoaktivnih snovi, ki jih je treba opazovati. Rekordno trgovanje s sintetičnimi katinoni v Evropi in poročila o škodi (npr. zastrupitvah) so spodbudili nove odzive. Leta 2021 je bila narejena ocena tveganja dveh sintetičnih katinonov [3-MMC in 3-CMC](#), Evropska komisija pa je predlagala, naj se nadzorujeta povsod v EU.

Konoplja — nov razvoj dogodkov v zvezi z najbolj priljubljeno prepovedano drogo v Evropi

Razvoj dogodkov na področju konoplje ustvarja nove izzive za odziv držav na najpogosteje uporabljeno prepovedano drogo v Evropi. Izdelki iz konoplje postajajo vse bolj raznoliki, vključno z ekstrakti in izdelki za peroralno uporabo (visoka vsebnost THC) ter izdelki CBD (nizka vsebnost THC). Spreminja se tudi okolje politik glede konoplje v Evropi, obseg politik pa se postopoma širi. Politike zdaj poleg nadzora nedovoljene konoplje zajemajo regulacijo konoplje za medicinske in druge namene.

Leta 2020 je bila povprečna vsebnost THC v hašišu 21 %, kar je skoraj dvakrat več kot v marihuani (11 %), s čimer se je obrnil trend, ki smo mu bili priča v zadnjih letih, ko je bila marihuana običajno močnejša. To odraža tržne inovacije, saj se zdi, da so se proizvajalci hašiša, običajno iz držav zunaj EU, odzvali na konkurenco v Evropi proizvedene marihuane. Poročilo poudarja tudi pomisleke glede nedovoljenih izdelkov iz konoplje, kjer so dodani sintetičnimi kanabinoidi, slednji pa so lahko zelo močni in strupeni. Uporabniki, ki so prepričani, da so kupili naravne izdelke iz konoplje, morda ne vedo, da izdelek vsebuje sintetične kanabinoide in da so izpostavljeni večjim tveganjem za zdravje.

Znaki naraščajoče proizvodnje in razpoložljivosti drog ter trgovine z drogami v Evropi

Leta 2020 je bilo uničenih več kot 350 laboratorijev za proizvodnjo prepovedanih drog, vključno z nekaterimi velikimi proizvodnimi obrati za kokain, metamfetamin in katinone. Najnovejša analiza kaže, da je razpoložljivost kokaina v Evropi še vedno visoka, kar prinaša vrsto nevarnosti za zdravje. Leta 2020 so v EU zasegli rekordnih 213 ton kokaina (202 toni leta 2019), uničenih pa je bilo 23 laboratorijev (15 leta 2019)⁽⁴⁾.

Razpoložljivost amfetamina je prav tako visoka in se morda povečuje. Leta 2020 so države članice EU zasegle rekordne 21,2 toni amfetamina (15,4 tone leta 2019), uničenih pa je bilo 78 laboratorijev amfetamina (38 leta 2019). V poročilu opozarjajo na vse večje število obratov za proizvodnjo metamfetamina srednjega in velikega obsega, ki jih uničijo v Evropi. Proizvodnja in dobava metamfetamina sta se v Evropi v zadnjem času spremenili. Ta razvoj pomeni nevarnost za večjo razpoložljivost in možnost za večjo zlorabo.

Število uničenih laboratorijev MDMA (29) je leta 2020 ostalo relativno stabilno. Poleg tega je bilo uničenih 15 obratov za proizvodnjo katinonov (5 v letu 2019) in zaseženih 860 kg kemičnih predhodnih sestavin za proizvodnjo katinonov (438 leta 2019). Leta 2020 so bili uničeni tudi laboratoriji, ki proizvajajo heroin, ketamin, GBL in DMT, ki pa so v EU manj pogosti.

Ključno vprašanje, zastavljeno v poročilu, je, ali se trgi z drogami na temnem omrežju zmanjšujejo. Zdi se, da so številni dejavniki vplivali na delovanje na teh trgih (npr. dejavnost kazenskega pregona, težave z dobavo, prevare). Konec leta 2021 so ocenjeni prihodki tega trga dramatično upadli na le nekaj manj kot 30000 EUR na dan (v primerjavi z 1 milijonom EUR na dan leta 2020). Izgleda, da imajo družbeni mediji in aplikacije za takojšnje sporočanje prednost kot varnejši in priročnejši vir dobave, to pa zahteva odziv na tem področju.

Krepiti je treba službe za zdravljenje zasvojenosti in programe zmanjševanja škode

V današnjem poročilu je poudarjena potreba, da se krepijo službe za zdravljenje zasvojenosti in programi zmanjševanja škode v Evropi za osebe, ki si injicirajo droge. Leta 2020 so samo **Češka, Španija, Luksemburg in Norveška** poročale, da so izpolnile cilj Svetovne zdravstvene organizacije za leto 2020 glede zagotovitve 200 injekcijskih brizg na leto na osebo, ki si injicira droge, ter da je 40 % visoko tveganih uporabnikov deležnih zdravljenja z opioidnimi agonisti, kar je zaščitni dejavnik pred predoziranje. Leta 2020 je bila v EU podana ocena 1 milijon visoko tveganih uporabnikov opioidov, v zdravljenje z agonisti opioidov pa jih je bilo vključenih 514 000, kar kaže na skupno 50-odstotno pokritost s programi zdravljenja. Vendar so med državami velike razlike in v številnih državah članicah EU je zagotavljanje zdravljenja še vedno nezadostno.

Uporaba drog z injiciranjem je povezana z resnimi zdravstvenimi težavami, kot so nalezljive bolezni, predoziranje in smrt. Vbrizgavanje heroina se zmanjšuje, vse večja pa je zaskrbljenost zaradi vbrizgavanja širšega nabora snovi, vključno z amfetamini, kokainom, sintetičnimi katinoni, predpisanimi opioidi in drugimi zdravili.

Ocenjujejo, da je v EU leta 2020 zaradi predoziranja prepovedanih drog umrlo 5 800 ljudi. Večina teh smrti je povezana z delovanjem več drog, ki običajno vključujejo kombinacije prepovedanih opioidov, drugih prepovedanih drog, zdravil in alkohola ⁽⁵⁾. Poročila kažejo, da se poleg velike razpoložljivosti kokaina v Evropi lahko povečuje uporaba crack kokaina, ki smo ji zdaj priča med ranljivimi uporabniki drog v več mestih in državah. Crack kokain se običajno kadi, lahko pa se tudi vbrizga in je povezan z vrsto zdravstvenih in socialnih posledic (npr. nalezljive bolezni in nasilje). Dolgoročni trendi kažejo, da se je v Evropi leta 2020 približno 7 000 uporabnikov začelo zdraviti zaradi težav s crack kokainom, kar je trikrat več kot leta 2016.

Stanje na mednarodni ravni: novi izzivi in potencialne grožnje

Na težave z drogami v Evropi lahko vpliva razvoj dogodkov na mednarodni ravni. V današnjem poročilu so obravnavani nedavni dogodki v **Afganistanu** in **Ukrajini** ter možne posledice na področju drog. Čeprav je za oceno celotnega učinka teh dogodkov še prezgodaj, bo za oblikovanje politike in odzivov potrebno ciljno usmerjeno spremljanje razmer.

Kljub temu, da so v Afganistanu talibani leta 2022 prepovedali proizvodnjo in prodajo prepovedanih drog ter trgovino z njimi, izgleda, da se gojenje maka nadaljuje. Zaradi trenutnih finančnih težav te države bi lahko prihodki od drog postali pomembnejši vir prihodkov, kar bi lahko privedlo do povečanja dobave heroina v Evropo. Drugo ključno vprašanje je, ali bo Evropa postala potrošniški trg za metamfetamin, ki je proizveden v Afganistanu. S to drogo EU trg trenutno oskrbujejo evropski proizvajalci. Pred kratkim pa je bila v **Afganistanu** odkrita tudi proizvodnja metamfetamina na osnovi efedre v velikem obsegu in opravljeno večje število zasegov te droge na nekaterih uveljavljenih poteh trgovanja s heroinom.

Vojna v **Ukrajini** je povečala negotovost glede stanja na področju drog v Evropi. Število oseb, ki so vključene v zdravljenje zasvojenosti z drogami v Ukrajini, predstavlja le majhen delež tistih, ki iščejo zatočišče v EU. Te osebe bodo potrebovale neprekinjeno zdravljenje in storitve, prilagojene njihovim posebnim potrebam v njihovem jeziku. Na splošno; osebe, ki bežijo pred spopadi, bolj verjetno doživljajo hud psihološki stres, zato lahko hitreje podležejo težavam z zlorabo snovi. Vojna bi lahko povzročila tudi premike trgovskih poti, saj storilci kaznivih dejanj izkoriščajo ranljivost ljudi ali se izogibajo prizadetim območjem.

Franz Pietsch, predsednik upravnega odbora agencije EMCDDA, je sklenil: „Današnje poročilo nam zagotavlja strateški in celovit pregled stanja na področju drog v Evropi in njegovih posledic za javno zdravje in varnost. Je bistven vir pomoči snovalcem politik in strokovnjakom na področju drog za izboljšanje pripravljenosti in odzivanja. Ta teden obeležujemo 25. obletnico delovanja sistema EU za zgodnje opozarjanje o novih psihoaktivnih snoveh. Ker se nove droge še naprej pojavljajo, je potrebna večja podpora nacionalnim sistemom za zgodnje opozarjanje ter forenzičnim in toksikološkim testiranjem z namenom boljšega odkrivanja nastajajočih groženj in odzivanja nanje ter varovanja javnega zdravja.“

-
- ¹ *Evropsko poročilo o drogah za leto 2022* (v 25 jezikih) — https://www.emcdda.europa.eu/edr2022_en
Nacionalni podatki, ki so podlaga za poročilo (Statistični bilten 2022) — https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2022_en
V poročilu je opisano stanje na področju drog do konca leta 2021 na podlagi podatkov iz leta 2020 in, če so na voljo, tudi iz leta 2021.
- ² https://www.emcdda.europa.eu/news/2022/2/latest-wastewater-data-reveal-drug-taking-habits-75-european-cities_en
- ³ https://www.emcdda.europa.eu/publications/rapid-communication/update-eu-early-warning-system-2022_en
- ⁴ Najnovejše analize trga kokaina in metamfetamina v EU — https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en
- ⁵ EMCDDA miniguides on responding to drug problems (Kratki priročniki centra EMCDDA o odzivanju na problematiko drog) — https://www.emcdda.europa.eu/publications/health-and-social-responses-a-european-guide_en